



Nieuwsbrief Stichting Atlantikwall Museum Noordwijk

Jaargang 2014 nummer 3, december

Openingstijden museum:

Op dit moment is uitsluitend de museumbunker S414 voor groepsbezoek op afspraak beperkt toegankelijk.

Gaarne overleg via tel. 071 -36 157 85 of info@atlantikwall.nl

Het complete museum inclusief gangenstelsel is ingaande 1 mei 2015 weer te bezoeken. Vanaf deze datum is onze locatie uitsluitend in de zee-reep, aan het begin van het rijwielpad richting Zandvoort.

In dit nummer:

Van redactie & bestuur	1
Uitstapje vrijwilligers	
Vervolg uitstapje	2
Een dagje graven	3
Interview Hans Peen	4

Beste vrijwilligers en donateurs,

Het is de redactie toch weer gelukt u een verse nieuwsbrief voor te schotelen. In deze editie een verslag van het vrijwilligers uitstapje in oktober jl.. Voorts een enthousiaste bijdrage van Anton Haasnoot, met een pleidooi om op uw vrije zaterdag prettig te komen buffelen met schop en kruiwagen. Tenslotte een interview met Hans Peen.

Namens het bestuur doe ik alle vrijwilligers, suppoosten, gidsen en klussers, een groot compliment toekomen voor uw inzet in het afgelopen jaar. Mede door ieders belangeloze inzet hebben wij tot en met 18 december jl. in totaal 6.313 betalende bezoekers mogen ontvangen. Dat is maar liefst bijna 12% méér dan het jaar 2013; en zelfs 63% meer dan het jaar 2008! Nogmaals: CHAPEAU voor u allen! Tot besluit van deze inleiding wens ik 'u en de uwen' fijne feestdagen en een in alle opzichten voorspoedig en vooral gezond 2015.

Verslag van het vrijwilligersuitje op zaterdag 18 oktober 2014.

Kort na negenen werd met een fraaie door Beuk gesponsorde bus koers gezet naar Muiden. Na een vlekkeloos uitgevoerde rit arriveert het gezelschap ruim op tijd ter plaatse. Na een korte wandeling door het fraaie stadje werd de vertrekplaats van het Pampusveer bereikt. Na een rustig vaartochtje van ruim 20 minuten werd het forteiland bereikt.

Pampus was een ondiepte op de vaarroute naar Amsterdam, welke de diepgeladen VOC-schepen vanaf de Zuiderzee moesten passeren. Alleen bij oostenwind stond het water hoog genoeg om Amsterdam te kunnen bereiken. Maar de heersende winden waren westenwinden. En dan moest men wachten of een scheepskameel gebruiken, die het schip over de ondiepte heen tilde. In Amsterdam aangekomen werd de bemanning betaald en doken de maten het rosse leven in. Als ze na dagen thuiskwamen in de provincie waren ze even arm als ze vertrokken waren. Dat droeg er toe bij dat het thuisfront de varensgezellen liever niet meer ter oostvaart zag vertrekken. Zo ontstond er een tekort aan bemanning met het gevaar dat de schepen niet meer konden uitvaren. De Heren van de VOC vonden er iets op. Als de rijkbeladen schepen uit de oost voor Pampus verschenen, zorgde de VOC voor water en zeep, vers voedsel en drank en huurde een bordeel in. Na enkele dagen voor "Pampus te hebben gelegen" werd de reis voortgezet, werd in Amsterdam de gage uitbetaald en ging de bemanning betrekkelijk rijk naar huis. De VOC was verzekerd van toekomstige schepelingen.

Onder leiding van de gidsen Roel en Stefan wordt het fort verkend. Ook het smakelijke lunchpakket, gesponsord door Peter den Elzen, wordt aangesproken.

Pampus was een onderdeel van Stelling Amsterdam, een verdedigingslinie om de stad te vrijwaren van inname door de vijand. Na de Frans-Duitse oorlog was het Duitsland van Bismarck een bedreiging voor de vrede in Europa. Daarom bouwde men rondom Am-

sterdam een vestinggordel, waar Pampus een onderdeel van was. Pampus is een kunstmatig eiland, het fort is gebouwd op 4000 heipalen van elk 11 meter lang en bestaat uit 2 verdiepingen. Op de bovenste verdieping 2 draai-bare pantserkoepels waarin de Kruppkanonnen elke 6 minuten granaten van 216 kg 8 km ver konden afvuren. Om een vrij schootsveld te houden mocht er tussen het Fort en de stad geen stenen bebouwing komen. Dat is de reden dat de huizen en de kerk in Durgerdam, uit hout werden opgetrokken: met één schot had je weer een vrij uitzicht.



Het Fort is nooit bij oorlogshandelingen betrokken geweest en is in 1933 door defensie opgegeven en gesloten. Voor pampus liggen was al veel langer niet aan de orde omdat in 1824 het Noordhollands kanaal werd gegraven en de schepen langs die route Amsterdam konden bereiken.

Onder een stralende hemel wordt weer ingescheept en koers gezet naar Muideren waar het middeleeuwse slot onze volgende bestemming is. We worden in 2 groepen verdeeld. De ene groep gaat met een gids de waterrondleiding doen en de andere groep vermaakt zichzelf in het fraai geconserveerde slot. Straks worden de rollen omgedraaid.

De buitenrondleiding over de vesting leidt langs allerlei bijzondere plekken die iets met de waterdefensie te maken hebben. Zoals het kanonbastion, de vestingwal, de sluisbeer en de kazemat, een fort uit de tijd van de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

Het Muiderslot is vooral bekend om de Muiderkring. Dat was een groep letterkundigen en historici die in de jaren 1615-1645 samen kwamen voor literaire avonden en muziekuitvoeringen. Bekende namen uit die tijd zijn: P.C. Hooft, Constantijn Huygens (die van Hofwijck in Voorburg), Joost van den Vondel (de beroemdste schrijver uit de Gouden eeuw: Gijsbrecht van Aemstel), Bredero ('t kan verkeerden), Hugo de Groot (van de kist).



Na het bewonderen van de verschillende roofvogels (oehoe, buizerd en schreeuwiltje) bij het kasteel, zetten we koers naar de bus, die verrassend op een andere plek blijkt te staan dan bij aankomst. Na weer een file-loze trip (het is natuurlijk wel een zaterdag) arriveren we op het eindpunt van deze mooie tocht: het Flamingo restaurant in Noordwijkerhout. Iedereen kan zich ongelimiteerd tegoed doen aan zijn favoriete gerechten en dranken, wat bij de vrijwilligers in goede aarde valt. Na de toespraak van onze voorzitter, Victor Salman, waarbij hij alle vrijwilligers een pluim op de hoed steekt, en de organisator van deze dag, Dirk Zweers, in het bijzonder, kan iedereen terugkijken op een zeer geslaagde dag.



Henk Breedveld

SCHIPPEN & KRUIEN

VRIJWILLIGERS DIE AAN MODERNE ARCHEOLOGIE DOEN EN ER DAARDOOR VOOR ZORGEN DAT VELE MENSEN ZICH BEWUST WORDEN DAT OORLOG WAANZIN IS

Zaterdag 28 juni 2014 's morgens 10.00 uur.

Bij de ingang van de tweede munitiebunker FI246 werd het werk van de dag besproken.

Bij het gedeelte waar nieuwe dakplaten waren gelegd moest het zand verwijderd worden om zo



makkelijker bij geschutsbunker nr. 2 te komen. Deze zandhoop lag op zo'n 55 meter van de ingang. De hoekige gang ca. 1,50 m. breed en ca 2,20 m. hoog met zandbodem waarop een enkele plank als rails was gelegd voor de kruitwagens, is verlicht met lampen die gevoed worden doormiddel van twee 12 volt accu's. Een heel karwei dus, met lege kruitwagens de gang in, volscheppen, de gang uit en buiten nog zo'n slordige 20 meter over een planken rails naar de afgeschermdde zand stortplaats. Om elkaar niet in de weg te lopen moest er een vast ritme aangehouden worden. Toen scheppte de kruitwagens vol, Siem en Jeroen fungeerden als kruiters. Na zo wat kruitwagens verreden te hebben kwamen er meer mannen aan die de handen uit de mouwen staken. Gijsbert, Hans, Rob en Peter. Vele handen maken licht



werk. Het werk kon nu zo worden ingedeeld dat degene in de gang de volle kruitwagens bij de in-

gang door kon geven aan bijvoorbeeld Gijsbert die het stukje door het duin naar de stortplaats liep. Hiervoor hoefden de mannen in de gang niet meer de overgang van de half duistere gang naar het volle daglicht te overbruggen en de klimaatsverandering van gemiddeld 14 gr. naar 24 gr. Celsius niet meer te ondergaan. En dat scheelt met al dat gesjouw een jas. Uiteraard wilde ik ook een kruitwagen vol zand kruien. Na twee bochten in de gang raakte het wiel van de plank. Het wiel op de plank krijgen viel niet mee. Gelukkig was dit gedeelte van de gang niet zo goed verlicht zodat ik dacht dat niemand me zag tobben. Achteruitrijdend kreeg ik de kruitwagen weer op de plank. Op het zelfde moment hoorde ik Jeroen zeggen:

"Valt niet mee hè, zo'n volle kruitwagen, dit doen wij nu week in week uit". En inderdaad het valt niet mee, de eerste twee volle kruitwagens misschien nog wel maar als je er een stuk of twintig achter de kiezen hebt ga je behoorlijk je armen voelen.

Na een poosje begon de doorgang steeds groter te worden, en deze klus zou zeker nog dezelfde dag geklaard worden. En dan is er weer een stukje Atlantikwall toegankelijk!



Een volgende uitdaging zal de 2e geschutsbunker zijn. Deze geschutsbunker met haar spreuk op de muur van knallende kannonnen en krijsende V 1's ligt voor 2/3 vol zand. Dat zal nog heel veel kruitwagens kosten om dat allemaal leeg te scheppen.

Wat mij betreft HULDE aan al die gravende, schepende en ploeterende vrijwilligers, ook die niet in dit artikel genoemd zijn. Zij verdienen volgens mij ook een gouden kruitwagen.

Tekst en illustraties: Anton Haasnoot

Colofon:
Stichting Atlantikwall
Museum Noordwijk

Postadres:
Wilhelminastraat 43
2201 KB Noordwijk
info@atlantikwall.nl

Bankgegevens
Giro NL23INGB0009185700
Bank NL03RABO0146683110
tnv. St. Atlantikwall Museum te
Noordwijk

Redactieadres: zie boven.

Bestuur:

Voorzitter: Victor Salman
Secretaris : Dirk Zweers
Penningmeester : Jan Heus
Lid : Ada Alkemade
Lid : Cor van Duin
Lid/PR : Marjolijn van der Jagt

Redactie Nieuwsbrief:
Eveline Boot
Dirk Zweers

Overname van teksten of af-
beeldingen uit deze nieuwsbrief
is uitsluitend toegestaan na
verkregen schriftelijke toestem-
ming van de redactie en de
desbetreffende auteur.



Naam, geboortejaar, achtergrond, beroep?

Hans Peen, 1941, tot aan mijn pensionering exportmanager bij Plessey. Later door overname onderdeel van AB- Electronics in Wales .
Mijn tak van sport was de beleving van de professionele markt met allerlei heavy duty elektronische en optische connectoren. Onder mijn klanten waren diverse bedrijven in grote militaire hardware, zoals vliegtuigen, onderzeeërs, fregatten, tanks en militaire voertuigen

Hoe ben je betrokken geraakt bij de Stichting Atlantikwallmuseum Noordwijk?

Mijn vrouw zat net als Jan Heus destijds in de Raad van de gemeente Noordwijk. Jan heeft mij via mijn vrouw benaderd, en sinds omstreeks 2008 / 2009 draai ik mee als suppoost en rondleider.

Wat voor soort werkzaamheden doe je het liefst voor de Stichting?

Ik draai mee als suppoost en rondleider. Ik zou ook wel willen klussen, maar dat gaat me niet zo goed af door mijn rugklachten.

Wat geeft je bij deze werkzaamheden het gevoel goed bezig te zijn?

Dat ik een tastbaar stuk van onze boeiende geschiedenis kan laten zien. De reacties van schoolkinderen op wat we laten zien, kunnen soms verrassend zijn. Ook volwassen gasten, die de oorlogsperiode of die kort er na meegemaakt hebben, hebben vaak boeiende verhalen. Bijvoorbeeld sprak ik onlangs iemand, wiens vader als schroothandelaar het aggregaat in behapbare stukken uit de S414 had gesloopt

Hoe zie je de toekomst van de StAwMN?

Zonder meer rooskleurig! We hebben een enthousiast team vrijwilligers in een steeds meer professionele organisatie. De enorme inzet die we leveren om de boel er steeds fraaier uit te laten zien, betaalt zich uit in de vorm van voortdurend stijgende bezoekersaantallen.

Kun je beknopt een anekdote over onze bunker vertellen?

Meerdere:

Als kind woonde ik aan de Quarles van Uffordstraat. In de vroege jaren 50 had je direct ten noorden hiervan het duinterrein, met de nodige bunkers etc. Spelen in de Zee-reep met bunkers was, net als nu, niet de bedoeling. We tijgerden uitgebreid door alle gangen en ruimten. We werden hierbij wel eens gesnapt door een koddebeier, die ons achterna kwam. We wisten echter beter de weg dan hem, en schoten snel een luchtkoker uit. Vervolgens staken we wat helm in de brand, en lieten dit in de koker vallen. Werd knap benauwd voor die koddebeier. Wij vonden dit toen wel humor! Wat we toen ook leuk vonden, was het stenen keilen in het zwembad, schuin achter geschutsbunker 3, wanneer dit in de winter dicht was. In de winter liet men het meeste water er uit, tegen stuk vriezen. Maar in de plas blubber op de bodem kon je mooi stenen etc. laten plonzen, ook niet de bedoeling, uiteraard. Als je gesnapt werd, was je nog niet jarig. Je werd dan de algenblubber in gestuurd om de stenen etc. er persoonlijk weer uit te halen.



Interview: Dirk Zweers